

Akureyrarbær

Fræðsla fyrir bæjarfulltrúa, varamenn, formenn ráða, bæjarstjóra og sviðsstjóra

Dan Brynjarsson
sviðsstjóri fjársýslusviðs

febrúar 2019

Akureyrarbær

Efni

- **Ársreikningur sveitarfélaga**
- Upprifjun helstu atriða sem hafa þarf í huga þegar ársreikningar sveitarfélaga eru rýndir ásamt því að kynna stuttlega lagaumhverfi og ramma sem settur er í reglugerð um ársreikninga sveitarfélaga.

Ársreikningar sveitarfélaga: Akureyrarbær

- Frá og með árinu 2002 hafa reikningsskil sveitarfélaga verið gerð í samræmi við almenn reikningsskil.
- Fyrir þann tíma voru ársreikningar sveitarfélaga gerðir í sértækum reikningsskilum sem voru um margt frábrugðin almennum reikningsskilum.
- Helstu lög og reglugerðir sem gilda um bókhald og ársreikninga sveitarfélaga eru:
- Lög um bókhald nr. 145/1994
- Lög um ársreikninga nr. 3/2006
- Reglugerð nr. 696/1996 um framsetningu og innihald ársreikninga og samstæðureikninga
- Sveitarstjórnarlög nr. 138/2011 - VII. kafli.
- Reglugerð nr. 502/2012 um fjárhagsleg viðmið og eftirlit með fjármálum sveitarfélaga
- Reglugerð um bókhald, fjárhagsáætlanir og ársreikninga sveitarfélaga nr. 1212/2015
- Reglugerð um rafræna reikninga, rafrænt bókhald o.fl. nr. 505/2013

Akureyrarbær

Ársreikningar sveitarfélaga:

- *Ársreikningur.*
- Gera skal ársreikning fyrir sveitarsjóð, stofnanir sveitarfélagsins og fyrirtæki þess. Jafnframt skal gera samstæðureikning fyrir sveitarfélagið, þ.e. sveitarsjóð, stofnanir þess og fyrirtæki með sjálfstætt reikningshald, sbr. 60. gr. Ársreikningur skal gerður samkvæmt lögum um ársreikninga, reglum settum samkvæmt þeim lögum og lögum þessum, sem og góðri reikningsskilavenju.

Í ársreikningi skal koma fram samanburður við:

- a. ársreikning undanfarins árs,
- b. upphaflega fjárhagsáætlun ársins,
- c. fjárhagsáætlun ársins ásamt viðaukum.

Ársreikningur sveitarfélags skal fullgerður og samþykktur af byggðarráði eða framkvæmdastjóra sveitarfélags þar sem ekki er byggðarráð og **tilbúinn til endurskoðunar og afgreiðslu í sveitarstjórn fyrir 15. apríl ár hvert.**

Sveitarstjórn skal hafa **lokið staðfestingu ársreiknings sveitarfélags, stofnana sveitarfélags og fyrirtækja þess eigi síðar en 15. maí ár hvert.**

Akureyrarbær

Ársreikningar sveitarfélaga:

- Rekstrareiningum sveitarfélaga er skipt í A-hluta stofnanir og B-hluta fyrirtæki.
- Til A-hluta teljast aðalsjóður og aðrar stofnanir sem fjármagnaðar eru með skatttekjum.

Dæmi um A-hluta stofnanir:

- **Aðalsjóður.**
 - Eignasjóðir, **Fasteignir Akureyrarbæjar, Eignasjóður gatna.**
 - Þjónustumiðstöð, **Umhverfismiðstöð.**
- Til B-hluta teljast fyrirtæki í eigu sveitarfélags sem fjármögnuð eru með þjónustutekjum.

Dæmi um B-hluta fyrirtæki:

- **Félagslegar íbúðir.**
- **Hafnarsjóður.**
- Veitufyrirtæki, **Norðurorka.**
- **Öldrunarheimili**

Ársreikningar sveitarfélaga:

Akureyrarbær

- Rekstri **aðalsjóðs** er skipt í málaflokka og er bókhald allra sveitarfélaga í landinu fært í samræmi við þessa flokkun. Málaflokkarnir eru:
 - 00 – Skatttekjur.
 - 02 – Félagsþjónusta.
 - 03 – Heilbrigðismál.
 - 04 – Fræðslu- og uppeldismál.
 - 05 – Menningarmál.
 - 06 – Íþróttta – og æskulýðsmál.
 - 07 – Brunamál og almannavarnir.
 - 08 – Hreinlætismál.
 - 09 – Skipulags- og byggingamál.
 - 10 – Umferðar- og samgöngumál.
 - 11 – Umhverfismál.
 - 13 – Atvinnumál.
 - 21 – Sameiginlegur kostnaður.
 - 22 – Lífeyrisskuldbindingar.
 - 28 – Fjármagnsliðir.

Akureyrarbær

Ársreikningar sveitarfélaga:

• Hefðbundinn ársreikningur sveitarfélags / fyrirtækis innheldur:

- Áritun og skýrslu stjórnar og framkvæmdastjóra
- Áritun endurskoðenda
- Rekstrarreikning ársins
- Efnahagsreikning í árslok
- Yfirlit um sjóðstreymi ársins
- Skýringar
 - » Skýringar eru mikilvægur hluti af reikningskilunum.
 - » Skýringar fela í sér margháttáðar upplýsingar um þær aðferðir sem reikningskilin eru grundvölluð á.
 - » Þá eru í skýringum margháttáðar upplýsingar um fjárhagslega stöðu fyrirtækisins sem ekki rúmast í rekstrar- og efnahagsreikningi né í yfirliti um sjóðstreymi.

Akureyrarbær

Helstu liðir rekstrarreiknings

- Rekstrartekjur
- Rekstrargjöld
- **Hagnaður fyrir afskriftir og fjármagnskostnað (EBITDA)**
- Afskriftir
- Fjármagnsliðir (Fjármunatekjur og fjármagnsgjöld)
- **Hagnaður (tap) af reglulegri starfsemi**
- Áhrif dóttur- og hlutdeildarféлага
- Óreglulegar tekjur og gjöld
- **Hagnaður (tap) fyrir skatta**
- Reiknaðir skattar
- **Hagnaður (tap) ársins**

Ársreikningur Akureyrarbæjar

Rekstrarreikningur ársins 2017

akureyrarbær

Skýr.	Sveitarsjóður A hluti			Samantekið A og B hluti		
	2017	Áætlun	2016	2017	Áætlun	2016
Rekstrartekjur						
Skatttekjur	10.922.701	10.845.000	10.123.032	10.844.789	10.775.000	10.026.273
Framlög jöfnunarsjóðs	3.194.377	2.804.000	2.819.725	3.194.377	2.804.000	2.819.725
Aðrar tekjur	3.794.538	3.306.548	3.906.800	9.881.618	9.126.269	9.689.348
3	17.911.615	16.955.548	16.849.557	23.920.784	22.705.269	22.535.346
Rekstrargjöld						
Laun og launatengd gjöld	4 (10.353.456)	(10.165.966)	(9.597.813)	(13.208.538)	(12.946.578)	(12.359.972)
Hækkun lífeyrisskuldbindinga	15 (1.527.441)	(513.962)	(1.139.770)	(1.123.616)	(525.962)	(1.242.528)
Annar rekstrarkostnaður	(5.339.545)	(4.999.215)	(5.456.359)	(6.731.091)	(6.272.872)	(6.647.471)
	(17.220.443)	(15.679.143)	(16.193.942)	(21.063.245)	(19.745.412)	(20.249.970)
Rekstrarniðurst. fyrir afskriftir						
Afskriftir	7 691.173	1.276.405	655.615	2.857.540	2.959.857	2.285.376
	(832.625)	(834.552)	(803.615)	(1.406.931)	(1.412.745)	(1.530.729)
Rekstrarniðurst. án fjármunatækna og fjármagnsgjalda						
Fjármnt. og fjármsgj	5 (141.453)	441.853	(148.000)	1.450.609	1.547.112	754.647
	(389.119)	(708.872)	(191.883)	(851.762)	(1.219.243)	(810.571)
Rekstrarniðurst. fyrir skatta og áhrif hlutdeildarfélaga						
Tekjuskattur	(530.572)	(267.019)	(339.883)	598.847	327.869	(55.924)
Áhrif hlutdeildarfélaga	9 0	0	0	(61.084)	(89.902)	(39.017)
	0	0	0	19.032		14.812
Rekstrarniðurstaða ársins						
	(530.572)	(267.019)	(339.883)	556.795	237.967	(80.130)

Akureyrarbær

Helstu liðir efnahagsreiknings - eignir

• Fastafjármunir

- **Óefnislegar eignir**
 - Viðskiptavild
- **Varanlegir rekstrarfjármunir**
 - Fasteignir
 - Hafnarmannvirki, veitukerfi og götur
 - Vélar og tæki
- **Áhættufjármunir og langtímakröfur**
 - Eignarhlutir í félögum
 - Langtímakröfur

• Veltufjármunir

- **Birgðir**
- **Skammtímakröfur**
 - Viðskiptakröfur
 - Aðrar skammtímakröfur
- **Handbært fé**

Akureyrarbær

Helstu liðir efnahagsreiknings, skuldir og eigið fé

•Eigið fé

- Hlutfé
- Yfirverðsreikningur hlutafjár
- Lögbundinn varasjóður
- Óráðstafað eigið fé

•Skuldbindingar

- Tekjuskattsskuldbinding
- Lífeyrisskuldbinding

•Langtímaskuldir

- Óverðtryggðar skuldir
- Verðtryggðar/gengistryggðar skuldir

•Skammtímaskuldir

- Viðskiptaskuldir
- Næsta árs afborganir langtímaskulda
- Aðrar skammtímaskuldir

Ársreikningur Akureyrarbæjar

Akureyrarbær

Eignir	Skýr.	Sveitarsjóður A hluti		Samantekið A og B hluti	
		31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Fastafjármunir					
Viðskiptavild					
Viðskiptavild	8	0	0	60.984	68.159
		0	0	60.984	68.159
Varanlegir rekstrarfjármunir					
Fasteignir og lóðir	7	21.413.904	20.565.635	23.797.268	22.750.421
Veitukerfi, hafnamannvirki og götur	7	1.752.319	1.673.159	12.811.504	11.621.974
Vélar, áhöld og tæki	7	1.311.877	1.212.773	1.702.696	1.499.864
Leigðar eignir	7	258.408	217.597	258.408	217.597
		24.736.507	23.669.164	38.569.876	36.089.856
Áhættufjármunir og langtímakröfur					
Eignarhlutir í dótturfélögum	9	0	0	16.209	16.209
Eignarhlutir í hlutdeildarfélögum	9	0	0	237.513	224.980
Eignarhlutir í öðrum félögum	10	485.909	485.909	733.356	706.210
Langtímakröfur	11	61.685	63.935	13.444	15.364
		547.594	549.845	1.000.522	962.763
		25.284.101	24.219.009	39.631.382	37.120.778
Veltufjármunir					
Birgðir		72.376	68.961	248.848	202.431
Óinnheimtar skatttekjur og viðskiptakröfur	13	1.307.421	1.312.798	1.706.937	1.685.918
Næsta árs og gjaldf. afb af langtímakröfum	11	3.359	7.462	2.241	2.195
Kröfur á tengd félög		0	0	14.727	31.784
Skammtímakröfur á eigin fyrirtæki		405.584	319.032	0	0
Aðrar skammtímakröfur		139.098	340.681	257.019	374.091
Markaðsveðubréf		0	0	404.722	391.968
Handbært fé		1.876.680	1.331.695	3.152.534	2.678.436
		3.804.518	3.380.628	5.787.028	5.366.823
Eignir		29.088.619	27.599.637	45.418.410	42.487.601

Ársreikningur Akureyrarbæjar

Akureyrarbær

Eigið fé og skuldir	Skýr.	Sveitarsjóður A hluti		Samantekið A og B hluti	
		31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Eigið fé	14				
Eiginfjárreikningur		11.862.030	11.632.798	19.894.914	18.577.801
Eigið fé		<u>11.862.030</u>	<u>11.632.798</u>	<u>19.894.914</u>	<u>18.577.801</u>
Skuldbindingar					
Lífeyrisskuldbindingar	15	3.034.807	2.274.523	3.479.228	3.143.439
Tekjuskattsskuldbinding	12	0	0	156.580	136.631
		<u>3.034.807</u>	<u>2.274.523</u>	<u>3.635.808</u>	<u>3.280.070</u>
Langtímaskuldir					
Skuldir við lánastofnanir	16	9.701.339	9.971.949	14.725.594	16.510.739
Leiguskuldir	17	450.953	436.217	450.953	436.217
		<u>10.152.293</u>	<u>10.408.167</u>	<u>15.176.547</u>	<u>16.946.957</u>
Skammtímaskuldir					
Viðskiptaskuldir		574.384	431.684	906.743	702.987
Skuldir við eigin fyrirtæki		516.206	539.316	0	0
Næsta árs afborganir langtímaskulda	16	431.368	548.018	2.714.692	714.499
Næsta árs afborganir leiguskulda	17	70.766	61.653	70.766	61.653
Næsta árs afborganir lífeyrisskuldbindinga	15	767.157	245.589	787.826	284.573
Fyrirfram innheimtar tekjur		316.618	152.326	316.618	152.326
Aðrar skammtímaskuldir		1.362.989	1.305.564	1.914.495	1.766.735
		<u>4.039.488</u>	<u>3.284.149</u>	<u>6.711.141</u>	<u>3.682.773</u>
Skuldir og skuldbindingar		<u>17.226.589</u>	<u>15.966.839</u>	<u>25.523.497</u>	<u>23.909.800</u>
Eigið fé og skuldir		<u>29.088.619</u>	<u>27.599.637</u>	<u>45.418.410</u>	<u>42.487.601</u>

Akureyrar bær

Helstu liðir yfirlits um sjóðstreymi

•Veltufé frá rekstri (fjármunamyndun)

- Þetta er mikilvæg fjárhæð sem segir til um það hve miklir fjármunir eru að myndast í rekstrinum.
- Hér hefur verið tekið tillit til þeirra rekstrarliða sem ekki hafa áhrif á fjárstreymi s.s. afskrifta, verðbóta og gengismunar langtímalíða auk breytinga á skuldbindingum.

•Handbært frá rekstri

- Hér er á ferðinni önnur mikilvæg fjárhæð sem segir til um hversu miklu handbæru fé reksturinn skilaði þegar tekið hefur verið tillit til breytinga á skammtímalíðum, þ.m.t. fjárbindingar í birgðum og viðskiptakröfum og fjármögnunar með rekstartengdum skuldum.

•Fjárfestingar

- Samantekt á fjárfestingum tímabilsins.
- Tekur bæði til fjárfestinga í varanlegum rekstrarfjármunum og eignarhlutum í félögum.
- Sala varanlegra rekstrarfjármuna færast einnig meðal fjárfestingarhreyfinga.

•Fjármögnun

- Meðal fjármögnunarhreyfinga færast innborganir á nýju hlutafé, úthlutun arðs, nýjar lántökur til langs tíma, afborganir langtímalána, skammtímafjármögnun frá lánastofnunum o.fl.

•Breyting á handbæru fé

- Þegar tillit hefur verið tekið til allra framangreindra stærða hefur verið leidd út breyting (hækkun/lækkun) á handbæru fé á tímabilinu.

Ársreikningur Akureyrarbæjar

akureyrarþing
Akureyrar

Yfirlit um sjóðstreymi ársins 2017

	Skýr.	Sveitarsjóður A hluti			Samantekið A og B hluti		
		2017	Áætlun	2016	2017	Áætlun	2016
Rekstrarhreyfingar							
Rekstrarniðurstaða ársins		(530.572)	(267.019)	(339.883)	556.795	237.967	(80.130)
Rekstrarliðir sem hafa ekki áhrif á fjárstreymi:							
Afskriftir	7	832.625	834.552	803.615	1.406.931	1.412.745	1.530.729
Hagnaður af sölu eigna		(1.862)	0	(10.241)	(1.448)	0	(11.175)
Söluh. eignarhl. í öðrum félögum		0	0	0	2.701	0	9.101
Verðb. og gengism. langtímalíða		96.862	348.737	35.264	213.200	551.363	165.254
Áhrif dóttur- og hlutdeildarféлага		0	0	0	(19.032)	0	(14.812)
Skatteign, breyting		0	0	0	19.949	89.902	21.681
Hækkun skuldbindinga	15	1.527.441	0	1.139.770	1.123.616	0	1.242.528
Veltufé frá rekstri		1.924.495	916.270	1.628.525	3.302.712	2.291.977	2.863.175
Br. á rekstrartengdum eignum		192.275	0	(319.593)	15.296	0	(345.333)
Br. á rekstrartengdum skuldum		200.125	0	(150.786)	371.659	0	(81.436)
Greitt vegna lifeyrisskuldbindinga		(245.589)	0	(189.881)	(284.573)	0	(224.439)
Handbært fé frá rekstri		2.071.307	916.270	968.265	3.405.094	2.291.977	2.211.967

Ársreikningur Akureyrarbæjar

Akureyrarbær

Skýr.	Sveitarsjóður A hluti			Samantekið A og B hluti		
	2017	Áætlun	2016	2017	Áætlun	2016
Fjárfestingahreyfingar						
Fjárf. í varanl. rekstrarfjárm.	(1.050.699)	(1.322.000)	(936.827)	(2.983.441)	(3.605.200)	(2.381.938)
Söluverð seldra rekstrarfjármuna	2.121	0	173.675	2.640	0	20.678
Fjárf. í eignarhl. í hlutdeildarfél.	0	0	0	0	0	(12.368)
Keyptir eignarhl. í öðrum félögum	0	0	0	(20.636)	0	85.121
Markaðsverðbréf	0	0	0	(12.754)	0	(11.596)
Langtímakröfur, breyting	7.517	7.647	7.453	1.921	0	1.921
Skammtímakröfur, breyting	11.269	0	(42.095)	11.269	0	(42.095)
	<u>(1.029.792)</u>	<u>(1.314.353)</u>	<u>(797.794)</u>	<u>(3.001.001)</u>	<u>(3.605.200)</u>	<u>(2.340.277)</u>
Fjármögnunarahreyfingar						
Arður til hluthafa	0	0	0	(2.199)	0	(5.132)
Tekin ný langtímalán	0	1.715.000	0	655.400	2.246.300	244.558
Afborganir langtímalána	(551.161)	(809.221)	(573.522)	(719.428)	(979.438)	(959.097)
Fyrirfram innh. tekjur, breyting	164.293	0	17.304	164.293	0	17.304
Viðskiptar. eigin fyrirt., breyting	(109.662)	(132.337)	438.127	(28.060)	(45.524)	(1.643)
	<u>(496.530)</u>	<u>773.442</u>	<u>(118.091)</u>	<u>70.005</u>	<u>1.221.338</u>	<u>(704.011)</u>
Hækkun handbærs fjár	544.985	375.359	52.380	474.098	(91.885)	(832.321)
Handbært fé í upphafi árs	1.331.695	635.374	1.279.315	2.678.436	2.095.090	3.510.757
Handbært fé í lok árs	<u>1.876.680</u>	<u>1.010.733</u>	<u>1.331.695</u>	<u>3.152.534</u>	<u>2.003.205</u>	<u>2.678.436</u>

Akureyrarbær

Kennitölur

- **Kennitölur er samheiti yfir ýmis hlutföll sem reiknuð eru út frá ársreikningum sveitarfélaga og fyrirtækja.**
- **Kennitölur hafa einkum gildi við:**
 - Samanburð á rekstri og stöðu milli rekstrartímabila (ára)
 - Samanburð á milli sveitarfélaga / fyrirtækja
- **Kennitölurnar eru mjög margar og mismunandi. Þær gefa m.a. upplýsingar um:**
 - Fjárhagslegan styrkleika
 - Greiðsluhæfi fyrirtækja
 - Arðsemi
 - Nýtingu fjármagns
 - Veltuhraða eigna og margt fleira

Rekstur sveitarfélaga – ýmsar kennitölur

Akureyrarbær

•Hlutfall af rekstrartekjum:

- **Skatttekjur** = skatttekjur / rekstrartekjur
- **Framlög jöfnunarsjóðs** = framlög jöfnunarsjóðs / rekstrartekjur
- **Aðrar tekjur** = aðrar tekjur / rekstrartekjur
- **Laun og launatengd gjöld** = laun og launatengd gjöld / rekstrartekjur
- **Laun og launatengd gjöld án breytinga lífeyrisskuldbindinga** = laun og launatengd gjöld án breytinga lífeyrisskuldbindinga / rekstrartekjur
- **Annar rekstrarkostnaður** = annar rekstrarkostnaður / rekstrartekjur
- **Fjármagnsliðir nettó** = fjármagnsliðir nettó / rekstrartekjur
- **Rekstrargjöld** = rekstrargjöld / rekstrartekjur
- **Rekstrarniðurstaða** = rekstrarniðurstaða / rekstrartekjur

Rekstur sveitarfélaga – ýmsar kennitölur

Akureyrarbær

•Á hvern íbúa:

- **Skatttekjur og framlög jöfnunarsjóðs** = skatttekjur og framlög jöfnunarsjóðs / fjöldi íbúa í árslok
- **Þjónustutekjur og aðrar tekjur** = þjónustutekjur og aðrar tekjur / fjöldi íbúa í árslok
- **Tekjur samtals** = tekjur samtals / fjöldi íbúa í árslok
- **Rekstrargjöld og fjármagnsliðir** = rekstrargjöld og fjármagnsliðir / fjöldi íbúa í árslok
- **Rekstrarniðurstaða** = rekstrarniðurstaða / fjöldi íbúa í árslok
- **Eignir** = eignir / fjöldi íbúa í árslok
- **Eigið fé** = eigið fé / fjöldi íbúa í árslok
- **Skuldir** = skuldir / fjöldi íbúa í árslok

Rekstur sveitarfélaga / fyrirtækja – ýmsar kennitölur

Akureyrarbær

•Eiginfjárhlutfall

- Hlutfall eigin fjár af heildarfjármagni sveitarfélagsins / fyrirtækisins. Það fer eftir tegund rekstrar hversu hátt eiginfjárhlutfallið þarf að vera en almennt má segja að fjárhagslegur styrkur fyrirtækja er meiri eftir því sem hlutfallið er hærra.

- **Eiginfjárhlutfall = (eigið fé * 100) / (skuldir + eigið fé)**

•Veltufjárhlutfall

- Hlutfallið milli veltufjármuna sveitarfélags / fyrirtækis og skammtímaskulda þess er kallað veltufjárhlutfall. Almennt er gerð krafa til þess að hlutfallið sé hærra en einn, því annars á fyrirtækið á hættu að lenda í greiðsluferfiðleikum þar sem veltufé dugir ekki fyrir þeim skuldum sem greiða þarf á næstu mánuðum. Því hærra sem veltufjárhlutfallið er, því meiri er geta fyrirtækisins til þess að standa við skuldbindingar sínar í nánustu framtíð.

- **Veltufjárhlutfall = veltufjármunir / skammtímaskuldir**

Ársreikningur Akureyrarbæjar

Akureyrarbær

Yfirlit um lykiltölur

	A hluti		A og B hluti	
	2017	Fjárhags- áætlun 2017	2017	Fjárhags- áætlun 2017
Í hlutfalli við rekstrartekjur:				
Skatttekjur	61,0%	64,0%	45,3%	47,5%
Framlög jöfnunarsjóðs	17,8%	16,5%	13,4%	12,3%
Aðrar tekjur	21,2%	19,5%	41,3%	40,2%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Laun og launatengd gjöld.....	66,3%	63,0%	59,9%	59,3%
Laun og launat. gjöld án breytinga lífeyrisskuldbindinga.....	57,8%	60,0%	55,2%	57,0%
Annar rekstrarkostnaður.....	29,8%	29,5%	28,1%	27,6%
Fjármagnsliðir, nettó.....	2,2%	4,2%	3,6%	5,4%
Rekstrargjöld og fjármagnsliðir.....	98,3%	96,7%	91,6%	92,3%
Rekstrarniðurstaða.....	-3,0%	-1,6%	2,3%	1,0%
Í þúsundum króna á íbúa:				
Rekstur:				
Skatttekjur og jöfnunarsjóður.....	751	726	747	723
Aðrar tekjur.....	202	176	526	486
Rekstrartekjur samtals.....	953	902	1.273	1.208
Rekstrargjöld, fjármagnsliðir og skattar.....	900	889	1.185	1.168
Rekstrarniðurstaða ársins (reghuleg starfsemi).....	53	13	88	41

Ársreikningur Akureyrarbæjar

Akureyrarbær

Yfirlit um lykiltölur

Í þúsundum króna á íbúa:

Efnahagur:	A hluti		A og B hluti	
	Árið 2017	Árið 2016	Árið 2017	Árið 2016
Eignir.....	1.548	1.493	2.417	2.298
Eigið fé.....	631	629	1.059	1.005
Skuldir og skuldbindingar.....	917	864	1.358	1.293
Aðrar lykiltölur:				
Veltufjárhlutfall.....	0,94	1,03	0,86	1,46
Eiginfjárhlutfall.....	0,41	0,42	0,44	0,44
Heildarskuldir og skuldbindingar sem hlutfall af tekjum.....	96%	95%	107%	106%
Skuldahlutfall skv. reglum um fjárhagsleg viðmið sveitarf.....	82%	82%	95%	87%

Akureyrarbær

Lífeyrisskuldbinding

• Hvað er lífeyrisskuldbinding?

- Lífeyrisskuldbinding myndast þegar félag gerir samning við starfsmann um lífeyrisréttindi sem eru umfram þær greiðslur sem félagið innir af hendi á hverjum tíma.
- **Lífeyrisskuldbinding breytist meðal annars við eftirfarandi:**
 - Starfsmaður vinnur sér inn aukin réttindi
 - Viðmiðunarlaun breytast umfram verðlagsbreytingar
 - Eftir aldri starfsmanns
 - Þegar greitt er af skuldbindingunni
 - Breytingar á lífslíkum

Akureyrarbær

Lífeyrisskuldbinding

Lífeyrisskuldbinding

Lífeyrisskuldbinding í ársbyrjun	20.000.000
Breyting réttinda	5.200.000
Greiðslur ársins	(3.000.000)
Lífeyrisskuldbinding í árslok	<u>22.200.000</u>

- **Í dæminu hér að ofan verða eftirfarandi breytingar á lífeyrisskuldbindingunni:**
 - Réttindi starfsmanna aukast um 5,2 millj. kr. (hækkar skuldbindingu).
 - Greiddar eru út 3,0 millj. kr. vegna skuldbindingarinnar (lækkar skuldbindingu).
 - Nettóbreyting skuldbindingarinnar er því 2,2 millj. kr.

Akureyrarbær

Hættumerki í rekstri

- Möguleikar sveitarfélags / fyrirtækis til áframhaldandi starfsemi (going concern principle)
 - Viðvarandi taprekstur
 - Minnkandi framlegð
 - Versnandi eiginfjárstaða (aukin skuldsetning)
 - Versnandi greiðslustaða
 - Aukin birgðasöfnun
 - Aukning útistandandi krafna (umfram söluaukningu)
 - Lítil, minnkandi eða neikvæð fjármunamyndun (veltufé frá rekstri)
 - Viðvarandi fækkun íbúa

Lestur og greining ársreikninga sveitarfélaga

Akureyrarbær

• Samspil rekstrarreiknings, efnahagsreiknings og sjóðstreymis

- Rekstrarreikningur sýnir tekjur og gjöld og leiðir fram rekstrarafkomu tiltekins tímabils.
- Efnahagsreikningur sýnir fjárhæðir eigna og skulda á ákveðnum degi, þ.e. í lok reikningsskilatímabils.
- Yfirlit um sjóðstreymi sýnir fjárstreymishreyfingar og leiðir fram breytingu handbærs fjár á tilteknu tímabili.
- Færslur í rekstrarreikning eiga sér að jafnaði mótfærslu í efnahagsreikningi.
- Í yfirliti um sjóðstreymi eru leiddar fram breytingar á einstökum liðum efnahagsreiknings á tímabilinu.

Lestur og greining ársreikninga sveitarfélaga

Akureyrarbær

• Ársreikningar A-hluta, B-hluta og samantekin reikningsskil

- Rekstrarreikningur sveitarfélags birtir annars vegar rekstur A-hluta og hins vegar samantekinn rekstur A- og B-hluta.
- Efnahagsreikningur sveitarfélags birtir annars vegar rekstur A-hluta og hins vegar samantekinn rekstur A- og B-hluta.
- Yfirlit um sjóðstreymi sveitarfélags birtir annars vegar rekstur A-hluta og hins vegar samantekinn rekstur A- og B-hluta.
- Í samanteknum reikningsskilum eru öll innbyrðis viðskipti á milli stofnana og fyrirtækja sveitarfélagsins felld út sem og innbyrðis kröfur og skuldir á reikningsskiladegi.

Akureyrarþing

Lestur og greining ársreikninga sveitarfélaga

- **Hvað segja þær upplýsingar sem koma fram í ársreikningi?**
 - **Ársreikningur sýnir þróun fjárhagsstærða yfir tíma.**
 - **Meðal þess sem lesa má út úr ársreikningi sveitarfélags er:**
 - Rekstrarafkoma og samanburður við fjárhagsáætlun.
 - Skuldastaða og þróun hennar.
 - Eiginfjárstaða, fjárhagslegur styrkur.
 - Greiðslustaða.
 - Möguleikar sveitarfélags á að standa við skuldbindingar sínar í framtíðinni.
 - **Upplýsingar úr ársreikningi eru þannig vísbending um hvert stefnir í fjármálum sveitarfélagsins að óbreyttu.**

Lestur og greining ársreikninga sveitarfélaga

Akureyrarbær

• Hvað segir ársreikningurinn okkur ekki ?

- Ársreikningur segir ekki til um þjónustustigið í sveitarfélaginu.
- Ársreikningur segir ekki til um framkvæmdastigið í sveitarfélaginu.
- Ársreikningur segir ekki til um gjaldskrár í sveitarfélaginu nema að hluta til.
- Ýmis önnur atriði sem skipt geta máli við samanburð á milli sveitarfélaga koma ekki fram í ársreikningum eðli máls samkvæmt.

Lestur og greining ársreikninga sveitarfélaga

Akureyrarbær

• Hvaða upplýsingar skipta okkur mestu máli?

- Rekstrarafkoma.
- Veltufé frá rekstri.
- Breyting á skuldastöðu.
- Breyting á greiðslustöðu.
- Fjárfestingar.
- Íbúapróun.
- Ýmsar aðrar stærðir.

Lestur og greining ársreikninga sveitarfélaga

Akureyrarbær

• Hvernig er hægt að vinna nánar með upplýsingar úr ársreikningi?

- **Reikna út hlutföll og kennitölur.**
 - Hlutfallsleg skipting rekstrartekna í skatttekjur, framlög jöfnunarsjóðs og aðrar tekjur.
 - Rekstrarliðir í hlutfalli við tekjur
 - Afkoma í hlutfalli við tekjur.
 - Veltufé frá rekstri í hlutfalli við tekjur.
 - Skuldir og skuldbindingar í hlutfalli við tekjur.
 - Veltufjárhlutfall.
 - Eiginfjárhlutfall.
- **Hlutföll og kennitölur er hægt að bera saman við fyrri tímabil og / eða önnur sveitarfélög.**
- **Mikilvægt er að hafa í huga þær takmarkanir sem kunna að vera á slíkum samanburði.**

Akureyrarbær

Lestur og greining ársreikninga sveitarfélaga

• Tengsl fjárhagsáætlunar og ársreiknings

- Fjárhagsáætlun felur í sér áætlun um tekjur og heimildir til útgjalda.
- Fjárhagsáætlun felur einnig í sér heimildir til fjárfestinga og fjármögnunar.
- Ef fjárhagsáætlun sveitarfélags er fylgt út í ystu æsar ætti í raun ekki að vera neinn munur á fjárhagsáætlun og ársreikningi.
- Fjárhagsáætlun er mikilvægt stjórnþæki í rekstri sveitarfélaga.
 - Óheimilt að stofna til útgjalda sem ekki er gert ráð fyrir í fjárhagsáætlun.
- Mismunandi áætlanagerð.
 - Rammaáætlanir.
 - Fjárheimildir – flutningur á milli ára.

Lestur og greining ársreikninga sveitarfélaga

Akureyrarbær

• Kennitölur um sveitarfélögin í landinu – þróun í fjármálum þeirra

- Árbók sveitarfélaga gefin út af Sambandi íslenskra sveitarfélaga
- Gagnagrunnur, starfræktur af Sambandi íslenskra sveitarfélaga með samstarfssamningi við Innanríkisráðuneytið og Hagstofu Íslands.
- Með tilkomu gagnagrunnsins er gert ráð fyrir að auðveldara en áður verði að fá heildstæðar upplýsingar um rekstur og fjárhagsstöðu sveitarfélaganna í landinu auk þess sem ýmiskonar samanburður á milli sveitarfélaga verður líka auðveldari.

Fjárhagsleg viðmið og eftirlit með fjármálum sveitarfélaga

Akureyrarbær

- **Eftirlit með fjármálum sveitarfélaga – mælikvarðar eftirlitsnefndar**
 - **Eftirlitsnefnd með fjármálum sveitarfélaga starfar samkvæmt reglugerð nr. 502/2012 sem sett er á grundvelli 78. gr. sveitarstjórnarlaga nr. 138/2011**
 - *Hlutverk eftirlitsnefndar.*
 - Eftirlitsnefnd með fjármálum sveitarfélaga skal fylgjast með fjármálum, þ.m.t. reikningsskilum og fjárhagsáætlunum sveitarfélaga, og bera þau saman við viðmiðanir samkvæmt lögum þessum og reglum settum samkvæmt þeim. Nefndin skal hafa almennt eftirlit með því að fjármál og fjármálastjórn sveitarfélaga séu í samræmi við lög og reglur.
 - Nefndin skal hafa almennt eftirlit með því að fjármál og fjármálastjórn sveitarfélaga séu í samræmi við lög og reglur. Eftirlit nefndarinnar og ákvarðanir hennar skulu byggjast á heildarmati á fjárhagslegri stöðu viðkomandi sveitarfélaga

Fjárhagsleg viðmið og eftirlit með fjármálum sveitarfélaga

Akureyrarbær

- ***Um fjárhagsleg viðmið og eftirlit með fjármálum sveitarfélaga.***
- Til að ná markmiðum laga um fjárhagslega sjálfbærni og jafnvægi í rekstri skulu sveitarstjórnir tryggja að:
 - a) Samanlögð heildarútgjöld til rekstrar vegna A- og B-hluta í reikningskilum séu á hverju þriggja ára tímabili ekki hærri en sem nemur samanlögðum reglulegum tekjum (jafnvægisregla).
 - b) Heildarskuldir og skuldbindingar A- og B-hluta í reikningskilum séu ekki hærri en nemur 150% af reglulegum tekjum samkvæmt þeim reikniaðferðum sem lýst er í IV. kafla reglugerðar þessarar (skuldaregla)

Fjárhagsleg viðmið og eftirlit með fjármálum sveitarfélaga

Akureyrarbær

- ***Viðmið um jafnvægi í rekstri.***
- Við samþykkt fjárhagsáætlana ber sveitarstjórn að sjá til þess að samanlögð heildarútgjöld til rekstrar vegna A- og B-hluta yfir þriggja ára tímabil verði ekki hærri en sem nemur samanlögðum reglulegum tekjum sveitarfélagsins, stofnana þess og fyrirtækja. Í því felst að samanlögð rekstrarniðurstaða samkvæmt ársreikningi fyrir næstliðið ár, áætluð rekstrarniðurstaða fyrir yfirstandandi ár með hliðsjón af gildandi fjárhagsáætlun og samþykktum viðaukum og fjárhagsáætlun fyrir næsta ár sýni jákvæða rekstrarniðurstöðu samstæðunnar.

Fjárhagsleg viðmið og eftirlit með fjármálum sveitarfélaga

Akureyrarbær

- **Útreikningur skuldahlutfalls og skuldaviðmiðs.**
- Við útreikning á skuldahlutfalli skv. 2. tölul. 2. mgr. 64. gr. sveitarstjórnarlaga skal taka tillit til allra skulda og skuldbindinga, þar á meðal langtímaskulda, skuldbindinga vegna leigu- og rekstrarsamninga, lífeyrisskuldbindinga, annarra skuldbindinga og skammtímaskulda.
Við útreikning á skuldaviðmiði skv. 2. tölul. 2. mgr. 64. gr. sveitarstjórnarlaga og b-lið 6. gr. reglugerðar þessara skal fylgja eftirfarandi reikniaðferðum
- 1. *Leiguskuldbinding frá ríkissjóði:* Ef sveitarfélag hefur gert samning við ríkissjóð um fjármögnun verkefna um fasteignir, sem felur m.a. í sér langtímaskuldbindingu af hálfu ríkissjóðs um stöðugar tekjur af fjárfestingunni, er heimilt að draga frá heildarskuldum og skuldbindingum núvirta fjárhæð þess hluta leiguverðsins á samningstíma, sem ætlaður er vegna fjárfestingarinnar. Við útreikninginn skal jafnframt draga frá fjárhæð leiguverðsins. Forsenda fyrir frádrætti er að upplýsingar um núvirta fjárhæð leigusamnings vegna fjárfestingarinnar komi fram í skýringum ársreiknings ásamt fjárhæð leiguverðs vegna viðkomandi reikningsárs.

Fjárhagsleg viðmið og eftirlit með fjármálum sveitarfélaga

Akureyrarbær

- **Útreikningur skuldahlutfalls og skuldaviðmiðs, frh.**
- **2. Lífeyrisskuldbindingar:** Draga skal frá heildarskuldum og skuldbindingum núvirði lífeyrisskuldbindinga sem áætlað er að komi til greiðslu lífeyris eftir 15 ár og síðar. Forsenda fyrir frádrættinum er að fram komi í skýringum ársreiknings upplýsingar um skiptingu núvirðis lífeyrisskuldbindinga vegna greiðslu lífeyris næstu 15 árin og eftir það.
- **3. Hreint veltufé:** Sé hreint veltufé jákvætt skal draga það frá heildarskuldum og skuldbindingum.

Fjárhagsleg viðmið og eftirlit með fjármálum sveitarfélaga

Akureyrarbær

- **Aðrar lykiltölur.**
- Eftirlitsnefnd með fjármálum sveitarfélaga reiknar m.a. eftirfarandi lykiltölur við yfirferð á ársreikningum sveitarfélaga:
 1. Reiknast sem hundraðshluti af reglulegum tekjum:
 - a. Framlegð.
 - b. Rekstrarniðurstaða.
 - c. Veltufé frá rekstri.
 - d. Skuldahlutfall.
 - e. Skuldaviðmið.
 2. Aðrar lykiltölur:
 - a. Veltufjárhlutfall.
 - b. Vaxtaberandi skuldir og skuldbindingar sem hlutfall af veltufé frá rekstri.
 - c. Peningaleg staða.

Fjárhagsleg viðmið og eftirlit með fjármálum sveitarfélaga

Akureyrarbær

- ***Aðrar lykiltölur, frh.***
- Við mat á rekstri og fjárhagsstöðu sveitarfélags skal eftirlitsnefnd með fjármálum sveitarfélaga einnig hafa til hliðsjónar eignir og skuldbindingar A- og B-hluta utan efnahags, þ.m.t. ábyrgðir. Við skoðun lykiltalna samkvæmt þessari grein skal nefndin meta sérstaklega reikningskil A-hluta annars vegar og B-hluta hins vegar. Eftirlitsnefnd með fjármálum sveitarfélaga getur sett nánari vinnureglur um útreikning lykiltalna og samanburð þeirra við viðmið skv. 6. gr. reglugerðar þessarar.

Akureyrarbær

Lestur og greining ársreikninga sveitarfélaga

• Samanburður milli sveitarfélaga

- Þegar lagt er mat á fjárhagsstöðu sveitarfélaga og samkeppnishæfni þeirra má lesa ýmsa þætti út úr ársreikningum eins og áður segir:
 - Rekstrarafkoma.
 - Fjármunamyndun rekstrar.
 - Skuldastaða, skuldapróun og greiðslustaða.
 - Íbúapróun o.fl.
- Mikilvægt að hafa einnig í huga aðrar upplýsingar sem ekki koma fram í ársreikningi:
 - Þjónustustig.
 - Framkvæmdastig / framkvæmdaþörf.
 - Þjónustustefnu o.fl.

Á árinu 2011 setti EFS fram viðmið um samspil skulda, framlegðar og veltufjár frá rekstri

Akureyrarbær

Lágmarksviðmið

Skuldahlutfall - nettó skuldir sem hlutfall af tekjum	50%	100%	150%	200%	250%
Framlegð sem hlutfall af tekjum	5,0%	10,0%	15,0%	20,0%	25,0%
Rekstrarniðurstaða	>0	>0	>0	>0	>0
Veltufé frá rekstri sem hlutfall af tekjum	2,5%	5,0%	7,5%	10,0%	12,5%
Veltufé frá rekstri á móti afborgunum lána og skuldbindinga	>1,0	>1,0	>1,0	>1,0	>1,0
Ný lántaka / fjárfesting sem hlutfall af skuldum	5,0%	5,0%	5,0%	2,5%	0,5%
Endurgreiðslutími skulda	20 ár	20 ár	20 ár	20 ár	20 ár
Veltufjárhlutfall	>1,0	>1,0	>1,0	>1,0	>1,0
Viðmið vaxta	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%
Aðlögunartími				10 ár	10 ár

Sveitarstjórnarlög: nr. 138/2011
<http://www.althingi.is/lagas/148b/2011138.html>

Lög um bókhald: nr. 145/1994
<http://www.althingi.is/lagas/148b/2011138.html>

Lög um ársreikninga: nr. 3/2006
<http://www.althingi.is/lagas/148b/2006003.html>

Reglugerð um framsetningu og innihald ársreikninga og samstæðureikninga. nr. 696/1996
<https://www.reglugerd.is/reglugerdir/eftir-raduneytum/fjarmalaraduneyti/nr/1914>

Reglugerð um bókhald, fjárhagsáætlanir og ársreikninga sveitarfélaga. 1212/2015
<https://www.reglugerd.is/reglugerdir/eftir-raduneytum/innanrikisraduneyti/nr/1212-2015>

Reglugerð um fjárhagsleg viðmið og eftirlit með fjármálum sveitarfélaga.: nr. 502/2012
<https://www.reglugerd.is/reglugerdir/eftir-raduneytum/innanrikisraduneyti/nr/18295>

Reglugerð um rafræna reikninga, rafrænt bókhald, skeytamiðlun, skeytaþjónustu, geymslu rafrænna gagna og lágmarkskröfur til rafrænna reikninga- og bókhaldskerfa. Nr. 505/2013
<https://www.reglugerd.is/reglugerdir/eftir-raduneytum/atvinnuvega--og-nyskopunarraduneyti/nr/18748>

Hvað má lesa úr ársreikningi? Grein eftir Gunnlaug Júlíusson í Sveitarstjórnarmálum, 10. tbl. 2006, bls 28
[http://timarit.is/view_page_init.jsp?issId=369148&pageId=5998693&lang=is&q=Hvað má lesa úr ársreikningi](http://timarit.is/view_page_init.jsp?issId=369148&pageId=5998693&lang=is&q=Hvað+má+lesa+úr+ársreikningi)

Ársreikningur Akureyrarbæjar 2017, heimasíða Akureyrarbæjar
<https://www.akureyri.is/static/research/files/arsreikningur-akureyrarbaejar-2017-lagdur-fram-i-baejarradi-12-4-2018pdf>

Sundurliðunarbók með ársreikningi 2018, heimasíða Akureyrarbæjar
https://www.akureyri.is/static/research/files/sundurlidun_arsreikninga_2017pdf

Fjárhagsáætlun Akureyrarbæjar 2018-2021, heimasíða Akureyrarbæjar
<https://www.akureyri.is/static/research/files/fjarhagsaaetlun2018-2021-lokaskjal111217pdf>

